

Prof.dr. Conny Rijken
Tilburg University

Mensenhandel

Verschil mensenhandel en mensensmokkel

- **Mensenhandel:**
  - handeling – middel – oogmerk van uitbuiting
  - Verschillende vormen van uitbuiting
  - Misdrijf tegen de persoonlijke vrijheid

- **Mensensmokkel:**
  - Iemand helpen de grens te passeren terwijl men weet dat de grenspassage wederrechtelijk is
  - Helpen bij illegaal verblijf vereist winstoogmerk

Verschil mensenhandel en mensensmokkel

- Oogmerk van uitbuiting
- Dwang bij mensenhandel
- Grensoverschrijding bij mensensmokkel
- Slachtoffers bij mensenhandel

Overlap:

- Mensensmokkel met geweld/dwang
- Winstoogmerk vergelijkbaar met oogmerk van uitbuiting?
- Misbruik kwetsbare positie komt bij beide delicten voor

- Nederland heeft verplichting slachtoffers mensenhandel te beschermen op basis van:
  - VN protocol Mensenhandel
  - EU Richtlijn mensenhandel (Ri 2011/36) en richtlijn tijdelijk verblijfsrecht slachtoffers mensenhandel (Ri 2004/81)
  - Verdrag Raad van Europa ter bestrijding Mensenhandel
  - Nationaal Recht: in Vreemdelingencirculaire (B8/3 Vc)

Bescherming slachtoffers mensenhandel in NL

- Identificatie
- Intake
- Bedenktijd (hoofdstuk B8/3 Vc) maximaal 3 maanden
- Verblijfsvergunning B8/3, evt. verlenging B9/10 of B9/12
- Tijdens vergunning verblijf, uitkering, psychologische hulp

Knelpunten in de strafprocedure

- Gebrekkige identificatie: 'Culture of disbelief'

(O. Jubany, Constructing truths in a culture of disbelief, Understanding asylum screening from within, *International Sociology*, January 2011)

- Risico op secundaire victimisatie is groot: herhaling verhoren, lange doorlooptijden, onzekerheid en onveiligheid

(Rijken e.a. (Preventing) Secondary Victimization of Trafficking Victims through Law Enforcement Interventions, *Journal of Human Trafficking, Enslavement and Conflict-Related Sexual Violence*, 2021)

Mogelijke oplossingen:

- In beginsel 1 x verhoren
- Interventie door NGOs – derden (vb België)
- Navigators (VK) – case managers slachtofferhulp

Knelpunten arbeidsuitbuiting

- Definitie uitbuiting
- Ernstige benadeling vs. Arbeidsuitbuiting
- Gebrek aan vervolging
- Breder perspectief: vrij verkeer binnen EU, flexibilisering arbeidsmarkt (lawful but awful)

Mogelijke oplossingen:

- Aanpassing art. 273f Sr
- Rechtvaardiging inbreuk vrij verkeer ter bescherming arbeidsmigrant ('rule of reason')

Knelpunt: opvang slachtoffers

- Niet aanbieden bedenktijd
- Geen minimumbedenktijd
- Intake door opsporingsambtenaren
- Verblijfsrecht gekoppeld aan (medewerking in) strafprocedure
- En geregeld in Vc in beginsel niet voor Nederlandse slachtoffers

Mogelijke oplossingen:

- Intake door ngo's/hulpverlener
- Invoering minimum bedenktijd
- Apart kader voor bescherming slachtoffers (uit Vc)

Knelpunt: niet Nederlandse migranten slachtoffer en route

- En Dublin-overdracht van mogelijke slachtoffers (prejudiciële vragen HvJ EU, zaak C-66/21)
- Victimmigratie, Victimisatie tijdens migratie (C. Rijken, *Victimisation through Migration* (2016))

Mogelijke oplossingen:

- Minimum bedenktijd ook voor Dubliners
- Onderzoek naar achterliggende structuren
- Uitbreiding medische grond

Knelpunt: Opvang voor slachtoffers mensenhandel

- Veiligheid in opvang niet gewaarborgd
- LVB-problematiek en multiproblematiek
- Veiligheid jeugdopvang

Mogelijke oplossingen

- Gespecialiseerde landelijke opvang
- Centralisatie in kerngemeenten of landelijk

Veel dank voor uw aandacht

Conny Rijken

Professor Mensenhandel en Globalisering

Tilburg University

Contact: c.r.j.j.rijken@tilburguniversity.edu